

Prologi

Grillin punavalkoisen katoksen alle oli jäänyt vain kolme henkeä: Grady, minä ja kokki. Grady ja minä istuimme kuluneen puupöydän ääressä kummallakin edessään hampurilainen kuhmuksella peltilautasella. Kokki seiso i tiskin takana ja rapsutti paistolevyä lastankärjellä. Hän oli sammuttanut lämmön jo vähän aikaa sitten, mutta rasvankäry viipyi ilmassa.

Vielä äsken myyntikojujen välinen käytävä oli ollut mustanaan väkeä, mutta nyt siellä näkyi enää muutama työntekijä ja joukko tanssitettaan jonottavia miehiä. He vilkuilivat hermostuneina sivuilleen hattu silmille vedettynä ja kädet syvällä taskuissa. Heidän ei tarvitsisi pettyä: jossain siellä takana odottivat Barbara ja Barbaran runsaat sulot.

Muut paikalle saapuneet – Al-sedän sanoin tollot – olivat jo pu-jotelleet eläinnäyttelyn läpi ja sisälle pääteltaan, jonka täytti kiivas musiikin syke. Orkesteri porhalsi ohjelmistonsa läpi yhtä korviasärkevän raikuvasti kuin aina. Minä osasin ohjelman ulkoa – alkuparaatin häntäpää poistui parhaillaan ja Lottie, akrobaatti, kiipesi keskiareenalla ylös telineilleen.

Minä tuijotin Gradya ja yritin saada tolkkua hänen sanoistaan. Hän vilkaisi ympärilleen ja kumartui lähemmäs.

”Sitä paitsi”, hän sanoi katse tiukasti silmissäni, ”sinulla taitaa olla nyt paljon pelissä.” Hän kohotti kulmiaan paljonpuhuvasti. Sydämeni jätti lyönnin väliin.

Päätelttä räjähti valtasiin suosionosoituksiin ja orkesteri liukui saumattomasti Gounodin valssiin. Käännyin vaistomaisesti eläin-

näyttelyyn päin, koska se oli norsunumeron merkki. Marlena valmistautui kiipeämään Rosien pään päälle tai istui siellä jo.

”Pitää mennä”, minä sanoin.

”Istu”, sanoi Grady. ”Syö. Jos aiot häipyä, saattaa seuraavaan ateriaan mennä pitkä aika.”

Juuri silloin orkesteri lopetti soiton äkkirytinällä. Puhaltimet ja lyömäsoittimet sekosivat jumalattomaksi kakofoniaksi – pasuunat ja pikkolot kompastelivat toisiinsa, tuuba törähti, ja symbaalien kumea kajahdus värähteli ulos isosta teltasta päättemme yli tyhjyyteen.

Grady jäihmettyi hampurilaisensa ylle selkä kumarassa, pikkusormet ojossa ja suu ammollaan.

Minä katsoin puolelta toiselle. Kukaan ei liikahtanut – kaikkien katse oli kääntynyt pääteltään. Kovaksi tallautuneen maan yli kieppui laiskasti muutama heinänkorsi.

”Mitä nyt? Mitä tapahtuu?” minä sanoin.

”Shhhh”, Grady sihisi.

Orkesteri aloitti uudestaan, nyt Tähtilipun alla.

”Helvetin helvetti!” Grady viskasi ruoan pöydälle ja hyppäsi pystyyn niin että penkki kaatui.

”Mitä? Mistä on kyse?” minä huusin, koska hän juoksi jo pois päin.

”Katastrofimarssi!” Grady kiljaisi olkansa yli.

Minä käännähdin kokkiin päin. Hän repi esiliinaa päältään. ”Mitä hittoa se tarkoitti?”

”Katastrofimarssi tarkoittaa”, kokki sanoi kiskoen esiliinan pään yli, ”että jotain on pielessä – perusteellisen pielessä.”

”Niin kuin mitä?”

”Ihan mitä vain – pääteltäessä on syttynyt tulipalo, eläimet ovat vauhkootuneet ja päässeet irti, mitä vaan. Voi kiesus sentään. Ne tollot eivät raukat varmaan tiedä vielä mitään.” Kokki kumartui ja pujahti heilurioven ali ja häipyi.

Kaaos – karamellinkaupustelijoita loikkimassa tiskien yli, työmiehiä kompuroimassa teltanliepeiden alta, hanttimiehiä ryntäämässä

päätä pahkaa kentän poikki. Jokaikinen joka vähänkin liittyi Veljekset Benzinin loistavaan Suur-Sirkukseen kaahasi kohti päätelttää.

Diamond Joe ohitti minut niin täyttä ravia kuin ihminen vain pystyy. ”Jacob – eläinnäyttely”, hän karjui. ”Eläimet ovat irrallaan. Vauhtia, vauhtia, vauhtia!”

Minua ei tarvinnut kehottaa kahdesti. Marlena oli siinä teltassa.

Kun pääsin lähemmäksi, lävitseni iski kumu, joka pelästytettiin minut suunniltani, koska sen taajuus oli ääntä matalampi. Maa värähteli.

Kompuroin sisään, mutta tien tukkeena oli jakki – leveästi kiharakarvaista rintaa ja kirnuavia sorkkia, punaisena ammottavia sieraimia ja pyöriviä silmiä. Se nelisti ohitseni niin läheltä, että hyppäsin taaksepäin ja liimauduin varpaisillani teltanseinään, jottei elukan käyrä sarvi olisi tunkeutunut lävitseni. Sen lapoihin oli tarautunut pelokas hyeena.

Teltan keskellä seisonut virvokekoju oli murskana ja sen paikalla velloi monenkirjava massa – lautasia, kintereitä, häntiä, kynsiä, yhtä karjuntaa, kiljuntaa, mylvintää, hirnuntaa. Sekasorron keskeltä kohosi näkyviin jääkarhu, joka huitoi sokeasti paistinpannun kokoisilla käpälillään. Toinen osui laamaan ja läjäytti sen lattialle. Laama jäi makaamaan pitkin pituuttaan, kaula ja koivet levällään kuin tähden viisi sakaraa. Simpanssit kirkuivat ja paapattivat, keikkuivat köysissä kissoilta suojassa. Villisti tuijottava seepra kiepahti liian läheltä leijonaa, joka huitaisi, ohi, ja syöksähti näkyvistä maha maata viistäen.

Katseeni kiersi telttaa etsien epätoivoisesti Marlenaa. Hänen sijastaan se tavoitti ison kissan, joka livahti pääteltan yhdyskäytävään – se oli pantteri, ja lihakseni kiristyivät, kun näin sen mustan notkean hahmon katoavan telttakankaiseen solaan. Jolleivät tollot vielä tienneet, pian heille selviäisi. Kesti hetken, mutta sieltä se tuli: pitkä kimeä kirkaisu ja sen jälkeen toinen ja kolmas, ja sitten koko paikan täytti ryminä ja töminä, kun ihmiset yrittivät tunkea toisensa ohitse ja penkkiriveiltä alas. Orkesteri lopetti taas soittimet

säristen ja pysyi vaiti. Minä suljin silmäni: Rakas Jumala, annathan niiden mennä takakautta. Rakas Jumala, ethän anna niiden yrittää tätä kautta.

Avasin silmäni uudelleen ja tähyilin hädissäni ympäri eläinnäyttelytelttaa. Voiko yhden naisen ja norsun löytäminen nyt olla niin helvetin vaikeaa?

Kun katseeni tavoitti vaaleanpunaiset paljetit, olin huutaa helpotuksesta – tai kenties huusinkin. En muista.

Siellä, minua vastapäätä, sivuseinää vasten, tynnenä kuin viilipytty. Timantinkirkkaina välkkyvät paljetit hohtivat majakan lailla monenmoisten karvapeitteiden keskellä. Silmät tavoittivat minut ja viipyivät katseessani loputtomalta tuntuvan ajan. Rauhallisina, levollisina. Hymyillenkin. Aioin lähteä pujottelemaan toiselle puolen, mutta jokin ilmeessä pysäytti minut niille sijoilleni.

Siinä edessä seisoj selin se paskiainen karjumassa naama punaisena, heiluttamassa käsivarsiaan ja huitomassa hopeapäisellä kepillään. Korkea silkkisilinteri lojui oljilla vieressä.

Maasta näytti nousevan jotain. Välistämme meni kirahvi, pitkä kaula pelosta huolimatta sulokkaasti keinahdellen, ja sen mentyä näin, että esine oli rautatappi. Se lepäsi höllässä otteessa toinen pää tallattua maata vasten. Silmät siirtyivät minuun uudestaan, hajamielisinä. Sitten katse siirtyi paljaaseen takaraivoon.

”Voi luojan tähden”, minä sanoin, kun äkkiä ymmärsin. Syöksyin kompuroiden eteenpäin, ja vaikka ääneni ei mitenkään voinut kantaa sinne saakka, minä huusin: ”Älä tee sitä! Älä tee sitä!”

Tappi kohosi korkealle ilmaan ja iskeytyi hänen päähänsä, joka halkesi kuin vesimeloni. Päläki avautui, silmät levisivät, suu jämettyi pyöreäksi. Hän lysähti polvilleen ja kaatui sitten oljille.

Minä en kyennyt järkytykseltäni liikahtamaanakaan, en edes silloin kun nuori oranki kietaisi taipuisat kätensä säärieni ympärille.

Niin kauan sitten. Niin kauan. Mutta silti näky kummittelee mielessäni.

En puhu noista ajoista paljonkaan. En ole ikinä puhunut. Tiedä häntä miksi – olin sentään sirkustöissä melkein seitsemän vuotta, ja jollei siitä löydy jutun juurta niin ei sitten mistään.

Tai tiedänhän minä syyn: en luottanut itseeni. Pelkäsin puhuvani sivu suuni. Tiedän miten tärkeää oli säilyttää salaisuus, ja sen minä säilytin – kunnes kuolema kävi ja sen jälkeenkin.

En seitsemäänkymmeneen vuoteen hiiskahtanut siitä kenellekään.

1

Olen yhdeksänkymmenen. Tai yhdeksänkymmenenkolmen. Jomminkummin.

Viiden vanhana sitä tietää ikänsä kuukaudelleen. Vielä kaksissakymmenissä tietää montako vuotta on. Olen kahdenkymmenenkolmen, sitä sanoo, tai ehkä kahdenkymmenenseitsemän. Mutta kun kolmekymmentä ohittuu, alkaa tapahtua kummia. Ensin pieni nikotus, hetken emmintä. Miten vanha olet? No, minä olen – sitä aloittaa varmaan sävyyn ja vaikenee sitten. Piti sanoa kolmekymmentäkolme, mutta se ei pidä paikkaansa. Oikea vastaus on kolmekymmentäviisi. Ja sitten alkaa huolestuttaa, koska miettii onko tämä lopun alkua. Sitähän se tietysti on, mutta menee vuosikymmeniä ennen kuin sen myöntää.

Sanoja alkaa unohtua: ne ovat ihan kielen päällä mutta jämähävät siihen sen sijaan että lopulta irtoaisivat. Sitä lähtee hakemaan jotain yläkerrasta, ja kun on päässyt portaat ylös, ei enää muistaakaan mitä piti hakea. Sitä kutsuu lastaan kaikkien tämän sisarusten nimillä ja lopuksi vielä koirankin nimellä, ennen kuin oikea löytyy. Välillä unohtuu mikä päivä on. Ja lopulta vuosi.

Tai en minä niinkään ole unohtanut. Ennemmin olen lakanut pitämästä lukua. Vuosituhat on vaihtunut, sen verran tiedän – mikä touhotus ja tohina turhan takia, nuoret ihmiset hössöttämässä huolesta ja ostamassa säilykepurkkeja ihan vaan koska joku laiskuuttaan jätti tilaa vain kahdelle numerolle neljän sijasta – mutta siitä voi yhtä hyvin olla aikaa kuukausi kuin kolme vuotta. Ja mitä väliä sillä sitä paitsi on? Miten kolme viikkoa eroaa kolmesta

vuodesta tai vaikka kolmesta vuosikymmenestä, jos tarjolla on vetisiä herneitä, löysää puuroa ja virtsankarkailusuojuja.

Minä olen yhdeksänkymmenen. Tai yhdeksänkymmenenkolmen. Jomminkummin.

Joko on sattunut kolari tai sitten tehdään tietöitä, koska parvi vanhoja daameja on liimautunut aulan ikkunaan kuin pikkulapset tai vankilan asukit. He ovat heiveröisiä ja hauraita, tukkakin kuin ohutta hattaraa. Suurin osa on kymmenen vuotta minua nuorempia, mitä hämmästelen. Vaikka ruumis pettääkin, ei mieli suostu sitä uskomaan.

Minut on parkkeerattu käytävään rollaattorini kanssa. Olen luojan kiitos edennyt pitkälle lonkkamurtuman jälkeen. Vähän aikaa näytti etten pystyisi enää kävelemään – siksi ne ylipäätään saivat minut puhutuksi tänne – mutta minäpä nousen aina parin tunnin välein ja kävelen pari askelta, ja joka päivä pääsen hiukan pidemmälle ennen kuin tuntuu että on käännyttävä takaisin. Ehkä tässä vanhassa ketkussa vielä henki pihisee.

Heitä on siinä viisi valkotukkaa kylki kyljessä osoittelemassa ikkunalasiin koukkuisilla sormillaan. Odottelen hetken nähdäkseeni, siirtyvätkö he muualle. Eivät siirry.

Vilkaisen alas, tarkistan että jarrut ovat päällä, kohottaudun varovasti ja ryhdyn pyörätuolin käsinojiin tukien suorittamaan vaarallista operaatiota: rollaattorin varaan siirtymistä. Oikeaan asentoon päästyäni tartun lujasti kädensijojen harmaisiin kumipehmusteisiin ja työnän vekotinta eteenpäin, kunnes kyynärpäät suoristuvat, eli tasan yhden lattialaatan verran. Vedän vasenta jalkaa eteenpäin, varmistan että se on tukevasti paikoillaan ja vedän toisen jalan sen viereen. Työntö, veto, odotus, veto. Työntö, veto, odotus, veto.

Käytävä on pitkä eivätkä jalat tottele entiseen tyyliin. Luojan kiitos en ole samalla tavalla rampa kuin Kameli, mutta hidasta menoni on yhtä kaikki. Kameli parka – hän ei ole käynyt mielessä moneen vuoteen. Hänen jalkateränsä roikkuivat veltosti säären jatkeena,

niin että hänen oli nostettava polvi korkealle ja heilautettava jalka-
terä eteenpäin. Minun jalkani laahaavat kuin niissä olisi painot, ja
koska selkäni on kumara, päädyn tuijottamaan tohveleitani, joita
rollaattori kehystää.

Kestää tovin ennen kuin olen käytävän päässä, mutta niinpä vain
pääsen sinne – omin koivin. Olen tyytyväinen kuin mikä, vaikka
perillä tajuankin että vielä on selvittävä takaisin.

Daamit tekevät minulle tilaa. Nämä ovat niitä, joissa vielä on
kipinää, jotka joko liikkuvat omalla höyryllä tai joilla on ystävä
lykkäämässä pyörätuolia. Näiden rouvien pää vielä raksuttaa, ja he
kohtelevat minua hyvin. Minä olen täällä harvinaisuus – vanha mies
keskellä lukemattomia leskiä, joiden sydän yhä kaihoaa edesmen-
neen puolison perään.

”No mutta”, hössöttää Hazel. ”Päästetään Jacobkin katsomaan.”

Hän vetää Dollyn pyörätuolin vähän kauemmas ja laahustaa
vierelleni kädet yhdessä, haaleat silmät loistaen. ”Että onkin jännit-
tävää! Ovat olleet tuolla koko aamupäivän!”

Minä hivuttaudun ikkunan luo ja nostan pääni ja auringonpaiste
panee siristämään silmiä. Se on niin kirkas, etten hetkeen erota,
mitä ulkona tapahtuu. Sitten hahmot selkiintyvät.

Kadun päässä puistossa kohoaa valtava kangastelta, jossa on le-
veät valkoiset ja purppuranpunaiset raidat ja teräväkärkinen katto –
Pumppuni muljahtaa niin että tartun rintaani.

”Jacob! Voi, Jacob!” Hazel huudahtaa. ”Voi hyvänen aika sen-
tään!” Hänen kätensä lennähtelevät levottomasti ja hän kääntyy
käytävään päin. ”Hoitaja, hoitaja! Äkkiä tänne! Herra Jankowski
tarvitsee apua!”

”Ei tässä ole hätää”, minä sanon, yskähtelen ja paukutan rintaani.
Se huono puoli näissä vanhoissa daameissa on. Pelkäävät koko ajan
että toinen kuukahtaa. ”Hazel! Ei minulla ole mitään hätää!”

Liian myöhään. Kuulen kumipohjien nirsahtelun ja kohta on
joka puolella hoitajia. Tuskinpa tarvitsee miettiä, miten pääsisi ta-
kaisin tuolille.

”Ja mitähän ruokalistalla tänä iltana on?” minä mutisen, kun tuoli luotsataan ruokasaliin. ”Puuroa? Hernemössöä? Piltti-velliä? Antakaas kun arvaan, tapiokaa. Tapiokaako se on? Vai sanotaanko sitä tänään riisipuuroksi?”

”Herra Jankowski se on aina niin vitsikäs”, hoitaja tokaisee. Hänen ei tarvitse vastata, sen hän tietää itsekkin. Koska on perjantai, meille tarjotaan tavanomainen ja tylsä vaikkakin ravitseva yhdistelmä: lihamurekettä, soseutettua maissia, jauheperunamuusia ja kastiketta, joka jossain elämänsä vaiheessa on kenties nähnyt vilauksen paistista. Ja sitten ihmetellään että minä laihdun.

Tiedän että monelta täällä puuttuu hampaat, mutta minulta ei ja minä haluan patapaistia. Vaimon tekemää, sellaista jossa on sitkeitä laakerinlehtiä. Minä haluan porkkanoita. Minä haluan kuori-perunoita. Ja palanpainikkeeksi haluan tummaa täyteläistä cabernet sauvignonia enkä mitään tölkkimehua. Ja kaikkein eniten haluan maissintähtiä.

Joskus ajattelen että jos olisi valittava maissintähkän ja rakastelun välillä, minä valitsisin sen tähkän. Ei niin ettei olisi mukavaa vielä kerran naida napsauttaa – miehän minä edelleen olen eivätkä jotkut asiat muutu – mutta kun ajattelenkin miten makeat jyvät rasahtavat hampaiden välissä, kahahtaa vesi kielelle. Pelkkiä haavekuvia, kyllä minä sen tiedän. Kumpaakaan ei tapahdu. On vain mukava punnita vaihtoehtoja ikään kuin seisoi Salomon tuomiolla: maissintähkä vai viimeinen pano. Mikä mahtava pulma. Siinä on pulma parhaasta päästä. Joskus vaihdan maissintähkän omena.

Joka ikinen joka ikisessä pöydässä puhuu sirkuksesta – siis ne, jotka pystyvät puhumaan. Puhumattomat, ne joiden kasvot ovat jähmettyneet ja raajat kuituneet tai joiden pää tai kädet tärisevät niin ettei ruokailuvälineistä saa otetta, istuvat seinänvierillä ja apulaiset lusikoivat heille pienen palan ruokaa suuhun ja suostuttelevat pu-reksimaan. Minusta he ovat kuin linnunpoikia, paitsi että innostus puuttuu. Vain leuka hiukan liikkuu, muuten kasvot ovat täysin jähmeät ja ilme pelottavan tyhjä. Se pelottaa koska tiedän mikä odottaa.

Vielä sinne on matkaa, mutta koko ajan vähemmän. Sen välttää vain yhdellä tavalla, eikä sekään vaihtoehto pahasti houkuta.

Hoitaja parkkeeraa minut annokseni eteen. Färssinviipaleelle lorautettuun kastikkeeseen on jo muodostunut ketto. Tökin sitä kokeeksi haarukalla. Pinta hytkähtelee kuin kiusallaan. Kohotan inhoten katseeni ja se osuu suoraan Joseph McGuintyn silmiin.

Tämä uusi, tämä tunkeilija istuu minua vastapäätä – eläkkeellä oleva asianajaja, jolla on kulmikas leuka, rokonarpinen nenä ja isot veltot korvanlehdet. Niistä tulee mieleen Rosie, vaikkei heissä mitään muuta samaa olekaan. Rosie oli hieno ja herkkä luonne ja McGuinty – no, hän on entinen asianajaja. Ihmettelen mistä hoitajat saivat päähänsä että juristilla ja eläinlääkärillä olisi jotain yhteistä, mutta tuohon vastapäätä he hänet karräsivät ensimmäisenä iltana, ja siinä hän on sitten istunut.

Hän mulkoilee minua ja leuat jauhavat edestakaisin kuin märeh-tivällä lehmällä. Uskomatonta. Hän syö tuota töhkää.

Daamit lörpöttelevät kuin teinitytöt, autuaan tietämättöminä.

”Ne ovat täällä sunnuntaihin asti”, Doris sanoo. ”Billy kävi kysymässä.”

”Niin, lauantaina on kaksi näytöstä ja sunnuntaina yksi. Randall ja tytöt vievät minut sinne huomenna”, Norma sanoo. Hän kääntyy minuun päin. ”Menetkö sinä, Jacob?”

Minä avaan suuni, mutta ennen kuin ehdin vastata, Doris höläyttää: ”Ja näittekö ne hevoset? Voi herttinen, että ovat kauniita. Meillä kotona oli ennen hevosia. Minä tykkäsin kovasti ratsastaa.” Hän tuijottaa kaukaisuuteen, ja minä näen välähdykseltä, miten sievä hän oli nuorena.

”Muistatteko kun sirkukset siirtyivät junalla paikasta toiseen?” kysyy Hazel. ”Mainokset ilmaantuivat monta päivää etukäteen – joka paikkaan missä vaan oli tilaa! Yhtä tiilenpäätäkään ei näkynyt välistä!”

”Voi että, totta kai”, Norma sanoo. ”Yhtenä vuonna ne paniivat mainoksia meidän ulkorakennuksen seinään. Miehet sanoivat

isälle, että heillä on erikoisliisteriä, joka häviää näytöksen jälkeen kahdessa päivässä, mutta siinä ne himputti vie istuivat seinässä kiinni vielä monta kuukautta!” Norma hihittää päätään pyöritellen. ”Isä kiehui raivosta!”

”Ja parin päivän päästä tuli sitten juna. Aina aamusta varhain.”

”Isä vei meidät aina radan varteen katsomaan vaunujen purkua. Se oli näky se! Entäs paraati sitten! Ja paahtuvien pähkinöiden haju –”

”Ja kuorrutetut popcornit!”

”Ja toffeeomenat ja jäätelö ja limonaadi!”

”Ja sahajauho! Se tunki nenään!”

”Minä kannoin vettä elefanteille”, sanoo McGuinty.

Minä tipautan haarukan ja nostan katseeni. McGuinty on tikah-tua omahyväisyyteensä ja odottaa vaan että rouvat alkavat ihastella.

”Etkä kantanut”, minä sanon.

Hetken on hiljaista.

”Anteeksi kuinka?” hän kysyy.

”Sinä et kantanut vettä norsuille.”

”Kyllä todellakin kannoin.”

”Etkä kantanut.”

”Väitänkö että valehtelen?” hän sanoo hitaasti.

”Väitän, jos sinä väität kantaneesi vettä norsuille.”

Tytöt tuijottavat minua suu auki. Sydämeni hakkaa. Tiedän ettei pitäisi jatkaa, mutta jostain syystä en kykene lopettamaan.

”Miten sinä uskallat!” McGuinty nojaa kyhmyiset kätensä pöydän reunaan. Kynnärvarsien jänteet ovat kiristyneet.

”Kuules kaveri”, minä sanon. ”Olen kymmenet vuodet kuunnellut kun tuollaiset vanhat höppänät sanovat kantaneensa norsuille vettä, ja minä sanon nyt, että semmoista ei tapahtunut.”

”Vanha höppänä! Vai vanha höppänä?” McGuinty punnertautuu pystyyn ja pyörätuoli lennähtää taaksepäin. Hän osoittaa minua ryhmyisellä sormellaan ja tipahtaa kuin dynamiitin iskusta. Hän ka-tooa pöydänreunan alle hölmistynyt katse silmissä, suu yhä auki.

”Hoitaja! Hoitaja!” vanhat rouvat huutavat.

Kuuluu tuttu raakakumipohjien nirske, ja kohta kaksi hoitajaa hilaa herra McGuintyn kainaloista pystyyn. Hän mumisee jotain ja yrittää ravistella heitä kimpusta. Turha vaiva.

Kolmas hoitaja, povekas musta nainen, jolla on vaaleanpunainen asu, seisoo pöydän päässä kädet lanteilla. ”Mitä ihmettä täällä tapahtuu?” hän kysyy.

”Sitä että tuo ukonkuvatus väitti minua valehtelijaksi”, sanoo McGuinty, joka istuu taas turvallisesti tuolissaan. Hän suoristaa paitansa, nostaa harmaasänkistä leukaansa ja panee käsivarret ristiin rinnalleen. ”Ja vanhaksi höppänäksi.”

”Tuskinpa herra Jankowski sitä tarkoitti”, sanoo vaaleanpunaisiin pukeutunut nainen.

”Tarkoitti kyllä”, minä sanon. ”Ja sitä hän on. Kantoi muka vettä norsuille. Ja pyh. Onko teillä mitään käsitystä siitä miten paljon norsu juo?”

”Kaikkea sitä kuulee”, Norma sanoo, nipistää huulet tiukaksi ja pudistelee päätään. ”Mikä ihme teihin on mennyt, herra Jankowski?”

Jaaha, vai niin. Vai sieltä nyt tuulee.

”Törkeää!” sanoo McGuinty ja nojautuu hiukan Normaan päin huomattuaan että hänen puolellaan ollaan. ”Pitäisikö minun muka sietää että nimitellään valehtelijaksi!”

”Ja vanhaksi höppänäksi”, minä muistutan.

”Herra Jankowski!” sanoo musta tyttö tiukalla äänellä. Hän tulee taakseni ja irrottaa pyörätuolin jarrut. ”Teidän kannattaa varmaan olla vähän aikaa omissa huoneessanne. Kunnes rauhoitutte.”

”Hetkinen!” minä huudan, kun hän kiepauttaa minut pois pöydän äärestä ja lähtee ovea kohti. ”Ei minun tarvitse rauhoittua. Enkä ole sitä paitsi syönyt!”

”Minä tuon teille illallisen huoneeseen”, kuuluu minun takaani.

”Minä en halua omaan huoneeseen! Viekää minut takaisin! Ette te näin voi kohdella!”

Mutta ilmeisesti hän voi. Hän työntää minua pikavauhdilla pitkän käytävää ja koukkaisee tuolin huoneeni ovesta sisään. Hän polkaisee jarrut päälle niin että tuoli tärähtää.

”Minähän menen takaisin”, sanon, kun hän nostaa jalkatuet sivuun.

”Ette suinkaan”, hän sanoo ja asettaa jalkani lattialle.

”Tämä on väärin!” minä sanon ja ääneni kimentyy. ”Olen istunut ikiajat siinä pöydässä. Hän on ollut täällä kaksi viikkoa. Mitä varten kaikki asettuvat hänen puolelleen?”

”Kukaan ei asetu kenenkään puolelle.” Hoitaja nojautuu eteenpäin ja työntää olkapäänsä minun olkani alle. Kun hän nostaa minut, pääni on hänen päänsä vieressä. Hänen hiuksensa on suoristettu jollain aineella, ne tuoksuvat kukkasille. Kun hän istuttaa minut vuoteen reunalle, silmäni ovat hänen vaaleanpunaisen rintansa tasalla. Ja nimilapun.

”Rosemary”, minä sanon.

”Niin, herra Jankowski”, hän sanoo.

”Hän nimittäin valehtelee.”

”Siitä minä en tiedä mitään, ettekä tekään.”

”Tiedämpäs. Minä olin mukana.”

Hän räpäyttää luomiaan ärtyneesti. ”Millä tavalla?”

Minä emmin ja muutan mieltäni. ”Ei väliä”, sanon.

”Olitteko töissä sirkuksessa?”

”Sanoin että ei väliä.”

Seuraa sydämenlyönnin mittainen vaivautunut hiljaisuus.

”Herra McGuinty olisi voinut loukkaantua pahasti”, hoitaja sanoo ja panee sääreni hyvään asentoon. Hän työskentelee nopeasti ja tehokkaasti, ei kuitenkaan ylimalkaisesti.

”En usko. Asianajajiin ei pysty mikään.”

Hoitaja katselee minua pitkään niin kuin ihmistä katsotaan. Hetken verran aavistelen pientä pehmenemistä. Sitten hän terästyy. ”Vievätkö sukulaiset teidät viikonloppuna sirkukseen?”

”Vievät, vievät”, minä sanon ylpeänä. ”Joka sunnuntai tulee joku. Takuuvarmasti.”

Hoitaja ravistaa auki huovan ja levittää sen polvilleni. ”Haluatteko että tuon ruoan tänne?”

”En”, minä sanon.

Seuraa vaivautunut hiljaisuus. Olisi pitänyt sanoa ”kiitos ei”, mutta nyt on liian myöhäistä.

”Eipä sitten”, hoitaja sanoo. ”Tulen kohta katsomaan vieläkö tarvitsette jotain.”

Niin varmaan. Noin ne aina sanovat.

Mutta hittolainen, siinä hän on.

”Älkää kertoko kellekään”, hän sanoo tupsahtaessaan sisään ja työntää tarjotinpöydän polviensa yli. Hän asettelee pöydälle paperisen lautasliinan, muovivaarukan ja rasiillisen hedelmäsalaattia, jonka mansikan, melonin ja omenan palaset näyttävät suorastaan herkullisilta. ”Otin tämän välipalaksi. Minä laihdutan. Pidättekö te hedelmistä?”

Vastaisin, mutta käteni on suun peittona ja vapisee. Omenaa, herrajumala sentään.

Hoitaja taputtaa toista kättäni ja poistuu ikään kuin ei olisi huomannut kyyneliäni.

Sujautan suuhuni omenanpalan ja maistelen sen mehukkuutta. Katon sirisevä loisteputkilamppu langettaa räikeän valonsa koukkuisille sormilleni, kun ne poimivat hedelmänlohkoja rasiasta. Sormet näyttävät vierailta. Eiväthän ne minun voi olla.

Ikä on kauhea varas. Juuri kun alkaa päästä jyvälle elämästä, se potkaisee jalat alta ja painaa selän köyryyn. Se panee paikat kolottamaan ja sumentaa pään ja levittää huomaamatta syövä puolisoon.

Etäpesäkkeitä, lääkäri sanoi. Puhutaan viikoista tai kuukausista. Mutta minun kultani oli hento kuin linnunpoika. Hän kuoli yhdeksän päivän päästä. Kuusikymmentäyksi vuotta yhdessä ja sitten hän vain puristi minua kädestä ja henkäisi viimeisen kerran.

Vaikka joskus tuntuu että antaisin mitä vain saadakseni hänet takaisin, olen iloinen että hän meni ensin. Hänen menettämisensä oli kuin olisi pantu keskeltä halki. Se oli minulle kaiken loppu, enkä olisi halunnut hänen kokevan samaa. On surkeaa olla se joka jää eloon.

Ajattelin ennen että elossa pysyminen on mukavampi vaihtoehto kuin se toinen, mutta enää en ole ihan varma. Joskus bingon ja yhteislaulun yksitoikkoisuus ja käytävillä pyörätuoleissaan kököttävät mummot ja papat panevat toivomaan kuolemaa. Varsinkin kun muistan että olen itse yksi näistä muinaisjäännöksistä, jotka on tungettu pois silmistä kuin vanhat romut.

Mutta minkä sille mahtaa. Minä en voi tehdä muuta kuin odottaa kärsivällisesti sitä mikä väistämättä tapahtuu ja katsella ja kuunnella miten menneisyyteni haamut rymistelevät nykyisyyteni tyhjiydessä. Ne pitävät meteliä ja asettuvat taloksi, sen vuoksi varmaan kun ei ole kilpailijoita. Olen lakannut tappelemasta niitä vastaan.

Nytkin ne pitävät täällä meteliään.

Asettukaa taloksi vaan, pojat. Jääkää vähäksi aikaa. Kas vain, eipä teitä tarvinnut pyydellä.

Helkutin haamut.